

Energiafüggetlenítési Program

Pályázati források szerepe összetett városfejlesztési projektek megvalósításában – avagy hogyan lehetséges az uniós támogatások összehangolása?

Az Energiafüggetlenítési Program (Lokális energetikai beruházások finanszírozására) példája

A tanulmány egy konkrét példán, az Energiafüggetlenítési Programon keresztül kívánja bemutatni azt, hogy az Európai Unióból érkező, nemegyszer meglehetősen elaprózottnak tűnő források segítségével miként lehetséges komplex projektek, így pl. a városfejlesztés támogatása. Napjaink egyik legfontosabb településfejlesztési problémája, hogy az átfogó, az operatív programokon átívelő városfejlesztési programokhoz különböző forrásokból lehetséges a szükséges támogatás megszerzése. Mindez nagymértékben lassítja a felzárkózást, és kérdésessé teszi a fejlesztési pénzek eredményes felhasználását. Ennek kiküszöbölésére szükség lenne egy közhasznú, nonprofit alapkezelő szervezetre, amelyik adott fejlesztési céllal jött létre, és ami a továbbiakban a lehívott EU-források segítségével az összetett térségi-települési programokat támogatja.

Jelen írás energetikai fejlesztések példáján mutatja be a tervezett rendszer működését, ami önmagában is jelentős városfejlesztési hatással bírhat – elég csak az egyes településeken nagy lehetőségekkel bíró megújuló energia-felhasználásra gondolnunk. Mindenesetre leszögezhetjük, hogy a településfejlesztés ügyének javára válhatna az alapkezelők működése, ami garantálná a területi felzárkózást segítő európai források maradéktalan lehívását és az eddigieknél hatékonyabb hasznosulást.

Jelenlegi energiaellátási probléma

A lakosság jelentősen kiszolgáltatott a – főleg külföldi tulajdonban lévő – energia-szolgáltatóknak. Több törekvés volt ill. van olyan fejlesztések megvalósítására, amelyek ezt a kiszolgáltatottságot csökkentik: biomassza erőművek, termál energia hasznosítása, stb. Többek között ebben nyújtottak segítséget a KEOP konstrukciói.

Ugyanakkor a KEOP érintett prioritásainak 2007-2010 közötti keretének a felhasználása csak **20%-os**, amely jelzi, hogy a **források kihasználtsága nagyon csekély**. Az alacsony kihasználtságnak több okát látjuk. A pályázatok elkészítéséhez szükséges előkészítés komoly költséggel (szakértői munkával) és hosszú előkészítéssel volt csak teljesíthető és a kiírások kevésbé vették figyelembe a helyi sajátosságokat. A másik fő ok az, hogy a támogatási intenzitás értéke alacsony volt (ebben történt változás a 2009-2010 AT-ben, de annak hatása még nem érezhető). A támogatási intenzitások alacsony volta miatt a lakossági és önkormányzati kiszolgáltatottság csökkentésének megvalósításához elengedhetetlenül szükséges **piaci források bevonása**, amelynek hiánya kockáztatja a beruházásokat. A pályázók nem vagy csak nagyon **nehezen tudtak külső finanszírozást szervezni** a projektekhez.

Javaslat

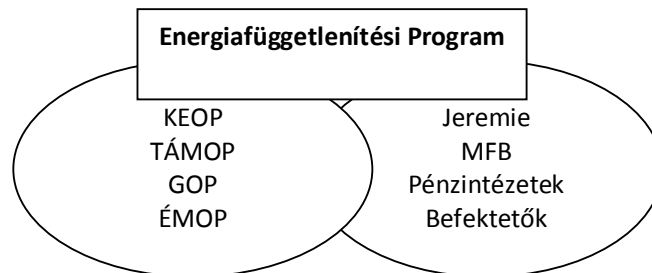
A fenti problémák megoldására egy, az **Operatív Programokon átölelő forrásokat szervező közhasznú nonprofit szervezet felállítását javasoljuk**. A szervezet célja, a megújuló energia és

Energiafüggetlenítési Program

energia-optimalizációs és hulladékgazdálkodási projekteken keresztül csökkenteni a települések (és áttételesen a térségek, a régiók) energiafüggőségét. Az Operatív Programokon keresztül érkező vissza-nem térítendő támogatások kiegészülnének egyéb állami és külső pénzügyi forrásokkal, így a szervezet biztosítaná a projektek közvetett támogatását, részben **Európa Unió, állami és piaci finanszírozással**. Egy-egy megvalósuló projekt során létrejön egy önálló projekt-társaság, melyben a közhasznú nonprofit szervezet tulajdonosként jelenik meg, egészen addig, amíg a beruházás a profitokból meg nem térül. A közhasznú szervezet a megvalósult projektek profitjából és egyéb pénzügyi forrásokkal is gazdálkodik, oly módon, (a non-profit céloknak megfelelően) hogy a **nyereséget** (és így a megtérült beruházás tőkéjét) **további projektek támogatására fordítja**. A rendszer átlátható működése, a projektcégben való tulajdonosi részvétel **garancia a finanszírozóknak**, hogy fejlesztési pénzeket biztosíthassanak a projektekhez. Ezzel a rendszerrel megvalósul a **VISSZA-NEM TÉRÍTENDŐ FORRÁSOK TÖBBSZÖRI FELHASZNÁLÁSA**.

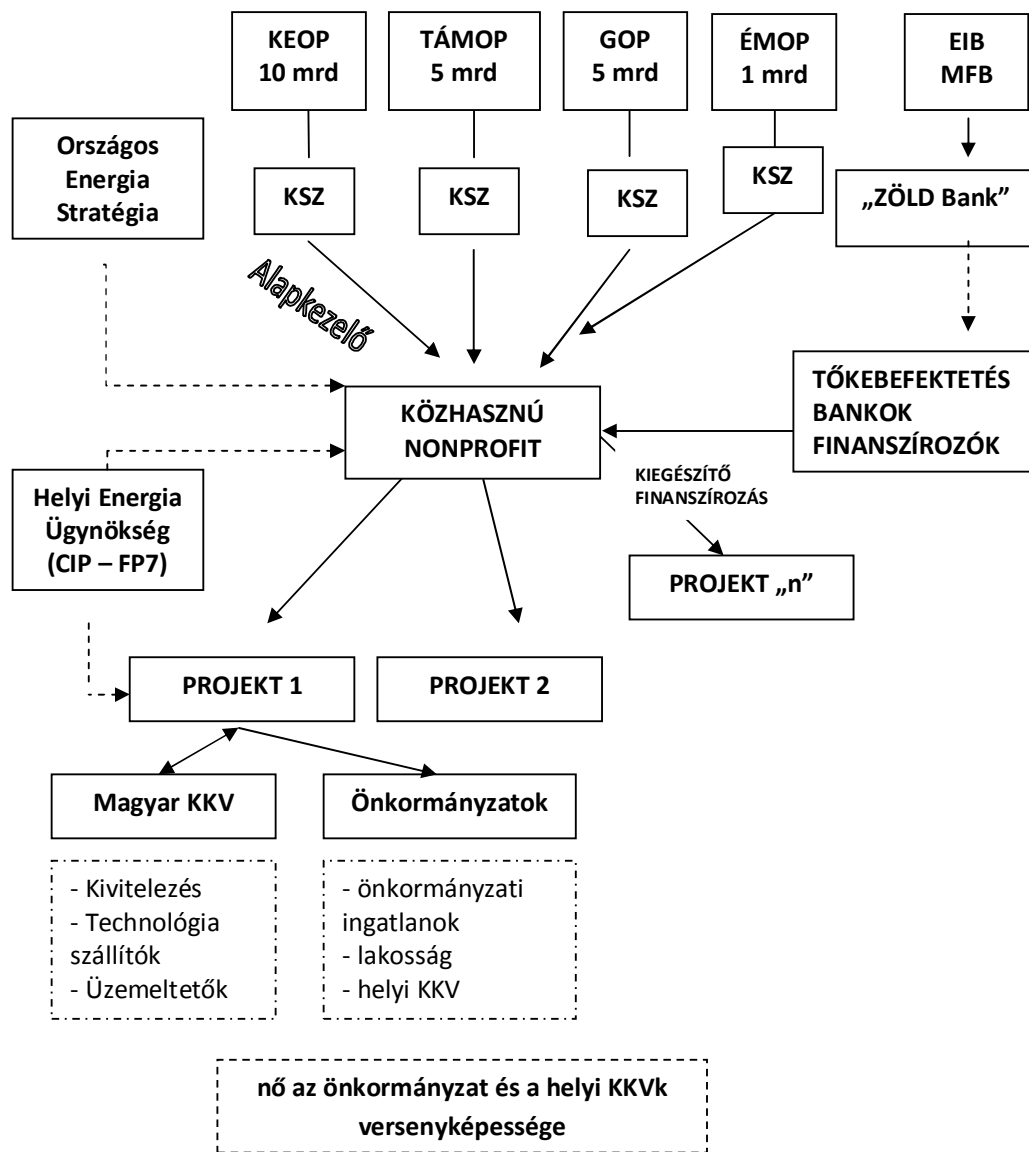
Javaslat az új rendszerre

Egy az energiafüggetlenséget célul kitűző **közhasznú nonprofit szervezet létrehozása**, melynek célja az Operatív Programok-ból összeálló, külső pénzügyi finanszírozás kiegészítésével forrás és az energia-függetlenítési projektek fenntartásának biztosítása (pl. a megvalósítandó projektekhez kapcsolódó technológia kiválasztása, ellenőrzése, az üzemeltetés megszervezése és felügyelete, stb).

A komplex energetikai beruházások nemcsak a technológia biztosításával (KEOP), hanem a megfelelően képzett munkaerő (TÁMOP), kapcsolódó eszközök beszerzésével (GOP), a megvalósulás helyszínének infrastrukturális fejlesztésével (ÉMOP) valósítható meg és válhat hosszútávon fenntarthatóvá. A külső forrás bevonásának lehetőségével segítheti az önerő biztosítását, így több életképes projekt valósulhat meg és **válhat egy-egy térség gazdasági növekedésének motorjává**. Emellett ezzel a közvetlen piaci kapcsolattal biztosítható a folyamatos eredményszemlélet. A programban a **különböző támogatási források hatása multiplikatív**, amely akár a nemzetgazdaság szintjén is érezhető a hatását.

Energiafüggetlenítési Program

A különlegessége a Programnak, hogy a projektek finanszírozása áttételesen történik. Erre a legjobb megoldás **Energetikai Alapkezelő létrehozása** (a global grant típusú finanszírozás nem megfelelő erre koncepcióra: a profitszerzés miatt a nonprofit szervezetnek tulajdonosként kell megjelenie az üzemeltető szervezetnél, ami összeférhetlenségi problémákat okoz global grant típusú finanszírozás esetében). Az Alapkezelőként való működés esetében az Alapkezelőnek adott forrás **AZONNALI FORRÁSLEHÍVÁSNAK SZÁMÍT** az említett Uniós források esetében.

Az említett OP-k megfelelő prioritásaiban **szükséges kialakítani egy-egy konstrukciót** külön erre a célra, melyből a forrást megkapja a nonprofit szervezet. Fontos, hogy szükséges **további külső finanszírozókat bevonni**, akik üzleti alapon fognak részt venni ebben a konstrukcióban. Ezt követően tud finanszírozást és projektfelügyeletet biztosítani (Alapkezelőként tőkejuttatás, akár műszaki ellenőrzést, stb.) a szervezet.

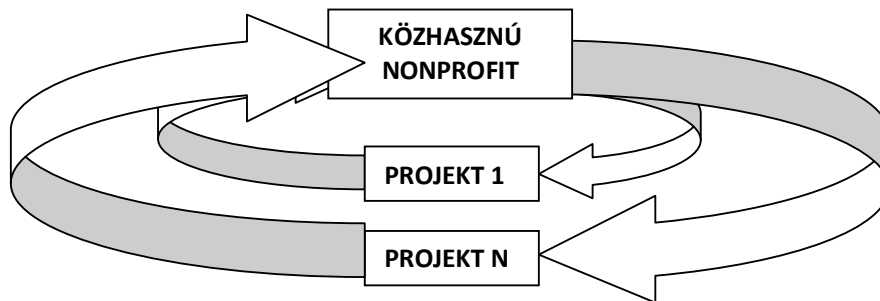
Energiafüggetlenítési Program

Ideális kapcsolódást jelent ez az **Új Széchenyi Tervben** – és az Energia- és Környezetvédelmi Kerekasztal ajánlásaiban – megfogalmazott **Zöld Bank koncepciójához**.

A közhasznú szervezet feladatai: projektgenerálás, külső szakértők bevonásával felmérések készítése, projekt kiválasztás, projekt értékelés (megvalósíthatóság és megtérülés alapján) projekt megvalósításában szakmai segítség nyújtása, üzemeltetésben tulajdonosként való részvétel mindaddig, amíg a beruházás megtérül, illetve uniós forrás felhasználása estén amíg a fenntartási kötelezettség él, stb.

A leggyorsabb finanszírozás érdekében – hatékonyságot és a fenntarthatóságot figyelembe véve – a közhasznú szervezet az általa kezelt forrásokat – egyik lehetséges módszerként – **az önkormányzati projekt-koncepciók előkészítettségi szintje alapján** tudja finanszírozni (ugyanis több előkészített projekt került már beadásra a KEOP különböző koncepcióira).

A program legfontosabb eleme, hogy a projektek kivitelezésébe és az eszközök megvásárlásába **MAGYAR VÁLLALKOZÁSOK KERÜLNEK BEVONÁSRA**. (A magyar technológia-szállítók jelenleg csak szűk számban vannak, de ez a program lehetőséget ad ezen fejlesztések előmozdítására is: technológiák honosítása, kutatás-fejlesztés, technológiai know-how, tudásbázis kiépítése, üzemeltetéshez kapcsolódó munkaerő képzése, stb). Továbbá mivel alapkezelőként működik a rendszer, a visszafolyt tőkének köszönhetően az közhasznú szervezet a **rendelkezésére álló forrást ÚJRA ÉS ÚJRA a magyar vállalkozásoknak, így a magyar gazdaságba tudja juttatni**, megteremtve ezáltal egyre több önkormányzat energiafüggetlenítését is. Az így működő rendszer szakmai és civil kontrollja folyamatosan érvényesíthető, valamint a környezettudatosság fokozható.

Tapasztalatok alapján, egy-egy tőkebefektetőnek (projektmérettől függően) kb. 10-15 évig tart, amíg a befektetése megtérül, azaz ilyen időtartamra válik tulajdonossá az üzemeltető szervezetben. A befektetőnek is érdeke, hogy folyamatosan biztosítsa a projekt és a kapcsolódó technológiák fenntartását. Ez idő alatt, ha csak annyit lehet elérni (a profitmaximalizálás miatt), hogy **az adott önkormányzat területén az energia-árak befagyasztsra kerüljenek** (pl. a 2010. évi alapul véve), akkor máris **nő az önkormányzat és az ott működő KKV-k versenyképessége**, mivel kiszámíthatóvá és tervezhetővé válnak az adott településen az energia árak 10-15 évre előre. Mindez pedig növeli a lokális és a regionális megtartóerőt, a foglalkoztatottságot és a munkahelyteremtési képességet.

Készítette:

Energiafüggetlenítési Program

Kalocsai Kornél, fejlesztési igazgató, NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Csesznegi Richárd, befektetési szakértő

Közreműködött:

Jaskó István, elnök, Civil Összefogás Fóruma, Energia- és Környezetvédelmi Kerekasztal

Czirbus Edit, osztályvezető, Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, ROP IH

Dr. Kondor Attila Csaba, területfejlesztési vezető, Aquaprofit Zrt.